

IMDis ansatte er spredt på 13 ulike enheter og er representert i alle landsdelene. Over de neste sidene presenterer vi IMDis ulike enheter og arbeidsoppgaver. Vi vil også trekke frem viktige prosjekter og begivenheter som fant sted i 2008.

IMDis oppgaver

IMDi skal iverksette integrerings- og mangfoldspolitikken på Arbeids- og inkluderingsdepartementets (AID) område, være et kompetansesenter for integrering og mangfold og være pådriver for kommuners og andre aktørers arbeid på feltet. Videre skal IMDi være premissleverandør for departementet gjennom å bidra med analyser og oppsummeringer av erfaringer og metoder. Som kompetansesenter skal IMDi samle og spre kunnskap, utarbeide dokumentasjon og drive holdningsskapende arbeid. IMDi skal ta initiativ overfor sektormyndigheter for å

synliggjøre hvilke barrierer ulike grupper av innvandrere står overfor, og bistå med råd og veiledning.

IMDis viktigste juridiske virkemiddel er introduksjonsloven. Sentrale økonomiske virkemidler er integreringstilskudd, prosjekttilskudd til kommuner og fordeling av midler til forskning og utvikling. IMDi hadde i 2008 forvaltningsansvaret for tilskuddsordninger på ca. 4,3 milliarder kroner. IMDis driftsbudsjett var på 157,7 millioner kroner i 2008.

IMDis hovedoppgaver

- ▶ bosette flyktninger som får opphold i Norge
- ▶ informere nyankomne innvandrere om rettigheter og plikter
- ▶ sikre god gjennomføring av opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere
- ▶ bidra til at nyankomne innvandrere kommer raskere i arbeid eller utdanning
- ▶ sikre god drift av Nasjonalt introduksjonsregister (NIR)
- ▶ bidra til å redusere arbeidsledigheten og øke sysselsettingen blant innvandrere og deres etterkommere
- ▶ arbeidsinnvandring: utvikle kunnskap, kartlegge integreringsutfordringer og bidra til politikkutvikling
- ▶ bidra til å øke valgdeltagelsen blant innvandrerbefolkningen og deres etterkommere ved stortingsvalget i 2009
- ▶ bidra til økt deltagelse og god gjennomføring av statsborgerskapsseremonier for nye norske statsborgere
- ▶ være nasjonal fagmyndighet på tolkefeltet
- ▶ sikre likeverdig offentlig tjenesteyting
- ▶ ha samordningsansvar for den statlige satsingen i Groruddalen for oppvekst, utdanning, levekår, kultur og inkludering (programområde 4)
- ▶ formidle kunnskap om integrerings- og mangfoldspolitikken mål og resultater
- ▶ utvikle Mangfolds- og migrasjonsbiblioteket sammen med UDI
- ▶ gjennomføre fire tiltak i regjeringens «Handlingsplan mot tvangs-ekteskap 2008–2011»

Hva er oppnådd i 2008:

Bosetting:

- ▶ Det ble bosatt 4427 personer i 2008, 601 flere enn året før.
- ▶ Tallet på bosettingsklare i mottak er redusert med 201 i løpet av 2008, fra 1571 til 1370.
- ▶ Gjennomsnittlig tid fra positivt vedtak til bosetting i kommune er økt med om lag 1 måned i forhold til 2007, fra 4,8 til 5,9 måneder.

Introduksjonsordningen:

- ▶ Innrapporterte tall fra kommunene viser at 53 prosent av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogram i 2008 gikk over i arbeid eller utdanning. (Kilde: NIR)
- ▶ Tall per 31.12.08 viser at 76 prosent av de som var arbeidssøkere etter avsluttet program, var kommet i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. (Kilde: NAV)

Norskopplæring:

- ▶ Per 31.12.08 var det 21 605 deltakere i norskopplæringen. (Kilde: NIR)
- ▶ I 2008 avla 9 169 skriftlig prøve og 9 030 muntlig prøve. (Kilde: Norsk språktest)
- ▶ 55 prosent av de som gikk opp til prøve, besto norskprøve 2 skriftlig, og 47 prosent besto norskprøve 3 skriftlig. 93 prosent besto norskprøve 2 muntlig, og 82 prosent besto norskprøve 3 muntlig. (Kilde: Norsk språktest)

Forebygging

- ▶ I 2008 opprettet IMDi en ny enhet – Forebyggingsenheten – som arbeider med fire av tiltakene i regjeringens handlingsplan mot tvangsekteskap.
- ▶ 30 minoritetsrådgivere og 6 integreringsrådgivere ble ansatt i 2008 og disse arbeider på utvalgte videregående skoler og utenriksstasjoner.
- ▶ Til sammen har minoritets- og integreringsrådgiverne fått 381 henvendelser siden oppstart, hvor rådgivning har blitt gitt. 20 prosent av sakene gjelder gjennomført tvangsekteskap (14 saker) og frykt for tvangsekteskap (63 saker).
- ▶ Kompetanseteamet mot tvangsekteskap ble i 2008 flyttet fra UDI til IMDi. Kompetanseteamet mottok 248 saker i 2008. Dette er en økning i antall saker på 28 prosent i forhold til 2007. 56 prosent av sakene i 2008 gjelder gjennomførte tvangsekteskap (50 saker) og frykt for tvangsekteskap (91 saker).

Tilskuddsforvaltning:

- ▶ IMDi har forvaltet tilskuddsordninger på totalt ca. 4,3 milliarder kroner.
- ▶ 1,32 milliarder gikk til norskopplæring av voksne innvandrere.
- ▶ 10 millioner gikk til prosjekter som skal forebygge tvangsekteskap, i regi av frivillige organisasjoner. Dette er en del av regjeringens handlingsplan mot tvangsekteskap.

NY ENHET: Fire av de ansatte i IMDis nye enhet, Forebyggingsenheten. Fra venstre: Farrah Ghazanfar, Tatjana R. Felberg, Vigdis P. Vassbotn og Parminder K. Bisal.

Kunnskapsutvikling:

- ▶ IMDi har finansiert publiseringen av 21 rapporter, hvorav 10 er utgitt i IMDi's rapportserie

IMDi – drift og ansatte:

- ▶ Andelen ansatte i IMDi med innvandrerbakgrunn var 30 prosent, og andelen nyansatte med innvandrerbakgrunn var 39 prosent. Tallene inkluderer ansatte i Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM).
- ▶ Drifts- og tilskuddsmidler ble forvaltet i tråd med budsjett. Regnskapet viser positive avvik på henholdsvis 1,3 prosent for driftsmidler og 0,1 prosent for tilskuddsmidler.

Tolk i offentlig sektor:

- ▶ 927 tolker på 65 språk står oppført i Nasjonalt tolkeregister. Tolker med tolkeutdanning, statsautorisasjon eller med begge deler utgjør nå 58 prosent av alle registrerte.

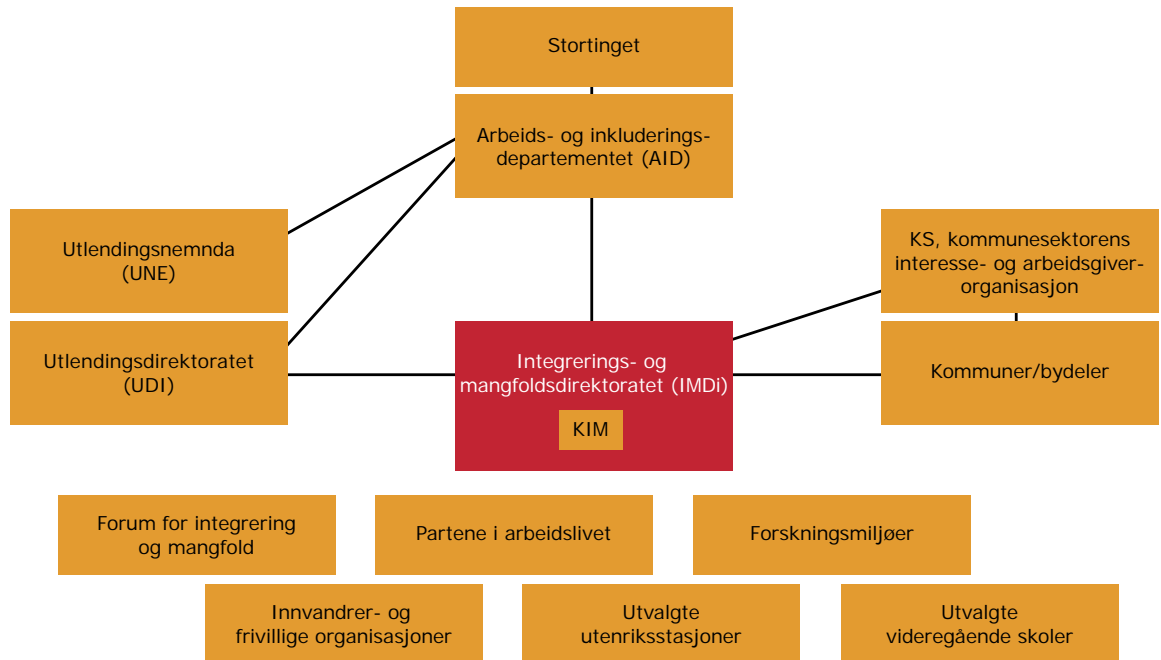
Rekruttering og ledelse i 26 statlig heleide virksomheter:

- ▶ 18 av de 26 heleide statlige virksomhetene har som fast praksis at deres stillingsannonser oppfordrer innvandrere om å søke.
- ▶ 14 av virksomhetene har som fast praksis å innkalle minimum en kvalifisert person med innvandrerbakgrunn til intervju per utlyst stilling.
- ▶ 12 av de 26 virksomhetene har ledere med personalansvar som enten selv er innvandrere eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

Ny sjanse:

- ▶ 22 prosjekter har mottatt støtte i 2007.
- ▶ 46 prosent av de som deltok i Ny sjanse-prosjektene i perioden 2005–2007 gikk over til arbeid eller utdanning etter endt deltakelse (Kilde: IMDi-rapport 4-2008).
- ▶ Beregninger gjort av Econ Pöyry viser at den samfunnsmessige gevinsten av prosjektene kan være på 450 millioner kroner (Kilde: IMDi-rapport 10-2007).

IMDi og samarbeidspartnere

Stortinget

Det er Stortinget som fastlegger rammene for flyktning-, innvandrings- og integreringspolitikken. Stortinget legger også rammer for kommunenes integreringsarbeid gjennom introduksjonsloven og gjennom å fastsette størrelsen på integreringstilskuddet kommunene får når de bosetter flyktninger. Det er også Stortinget som fastsetter hvor mange overføringsflyktninger Norge skal ta imot.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID)

AID har det overordnede ansvaret for flyktning-, innvandrings- og integreringspolitikken. Departementet styrer IMDi, UDI og UNE blant annet gjennom lov, forskrift, budsjetter og tildelingsbrev.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

IMDi skal iverksette integrerings- og mangfoldspolitikken på AIDs ansvarsområde – som bosetting av flyktninger, oppfølging av introduksjonsloven og forvaltning av viktige økonomiske virkemidler innenfor integrerings- og mangfoldsarbeidet. Videre skal IMDi være et kompetansesenter for integrering og mangfold og være pådriver for kommuners og andre aktørers arbeid på feltet.

Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM)

KIM er et regjeringsoppnevnt utvalg som skal tilrettelegge for dialog mellom minoriteter og myndig-

heter og gi myndighetene råd og innspill i saker som er av prinsipiell betydning for minoritetssamfunnene. KIM er administrativt tilknyttet IMDi, men er faglig og politisk uavhengig.

Kommunesektoren

Kommunene er sentrale i arbeidet med å legge til rette for integrering og mangfold på lokalplan. Kommunene bosetter flyktninger i samarbeid med IMDi. KS har en sentral rolle i samarbeidet mellom IMDi og kommunene. Det er først og fremst IMDis regionale enheter som samarbeider og er i dialog med de enkelte kommunene. Fra 1. september 2004 ble kommunenes integreringsarbeid lovregulert gjennom introduksjonsloven, som skal sørge for at flyktninger og deres familiegjenforente får individuell opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og at det finnes tiltak som forbereder dem til arbeidslivet. Kommunene skal også sørge for at det generelle kommunale tjenestetilbudet er tilpasset en flerkulturell befolkning.

Utlendingsdirektoratet (UDI)

UDI skal sørge for regulert innvandring gjennom behandling av søknader etter utlendingsloven og utlendingsforskriften. For de som får innvilget en oppholds- og arbeidstillatelse i Norge, vil det være ulike rettigheter og plikter – avhengig av hvem som søker, og hva det er søkt om. UDIs regionkontor og IMDis regionale enheter er samlokalisert

BINDELEDD: Møte i Forum for integrering og mangfold. Forumet er et bindeledd mellom sektor-myndighetene og IMDi og ledes av direktøren i IMDi, Osmund Kaldheim.

og samarbeider tett i arbeidet med bosetting av flyktninger.

Utlendingsnemnda (UNE)

UNE er et politisk uavhengig forvaltningsorgan som behandler klager på UDIs vedtak etter utlendingsloven og utlendingsforskriften.

Forum for integrering og mangfold

Forum for integrering og mangfold skal være et bindeledd mellom sektormyndighetene og IMDi for å sikre systematisk arbeid med integrerings- og mangfoldsarbeidet. Forumet består av representanter for Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Husbanken, Politidirektoratet, Sosial- og helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Utlendingsdirektoratet og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Forumet ledes av direktøren i IMDi, Osmund Kaldheim.

Partene i arbeidslivet

Arbeidslivets parter er viktige samarbeidspartnere i oppfølgingen av tiltak for å fremme økt rekruttering og mangfold i arbeidslivet. Partene er også representert i nasjonalt introduksjonsutvalg (NIU), som er et rådgivende utvalg for IMDi i arbeidet med oppfølgingen av introduksjonsloven.

Forskningsmiljøer

IMDi er i nær kontakt med de aktuelle forskningsmiljøene i arbeidet med kunnskapsutvikling på integrerings- og inkluderingsfeltet og ved bevilgning av midler til forskning og utvikling (FoU). IMDi deltar

også i referansegruppen til forskningsprogrammet IMER (Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner) som ligger under Forskningsrådet.

Innvandrerorganisasjoner og frivillige organisasjoner

Gjennom statlige tilskuddsordninger støtter IMDi innvandrerorganisasjoner og frivillige organisasjoner som kan bidra til å øke innvandreres deltagelse i samfunnet. Det kan gis støtte både til drift og til tiltak og prosjekter.

Utenriktjenesten

Norges utenriksstasjoner spiller en viktig rolle som førstelinjetjeneste for informasjon om regelverk og prosedyrer for utlendinger som ønsker å besøke eller flytte til Norge. Noen utenriksstasjoner behandler også visumsøknader og enkelte andre oppholdstillatelser. Ved seks av Norges utenriksstasjoner har IMDi utplassert en integreringsrådgiver som skal skape økt bevissthet om tvangsekteskap, bygge kompetanse og bidra til at saker om tvangsekteskap identifiseres og håndteres ved utenriksstasjonen.

Utvalgte videregående skoler

Ved 29 utvalgte videregående skoler har IMDi utplassert 30 minoritetsrådgivere som skal rette søkelyset mot tvangsekteskap og være tilgjengelig kompetanse i skolene. Minoritetsrådgiverne inngår som en del av den ordinære rådgivertjenesten i skolen, men med en spesialkompetanse som skal bidra til at saker som gjelder tvangsekteskap blir identifisert.

IMDis ledergruppe

Osmund Kaldheim
Direktør

Skjoldvor Fjeldvær
Ass. direktør /
Forebyggings-
enheten

Bjørn Holden
Enhet for Analyse
og tilskudd

Maria Brit Espinoza
Kommunikasjons-
enheten

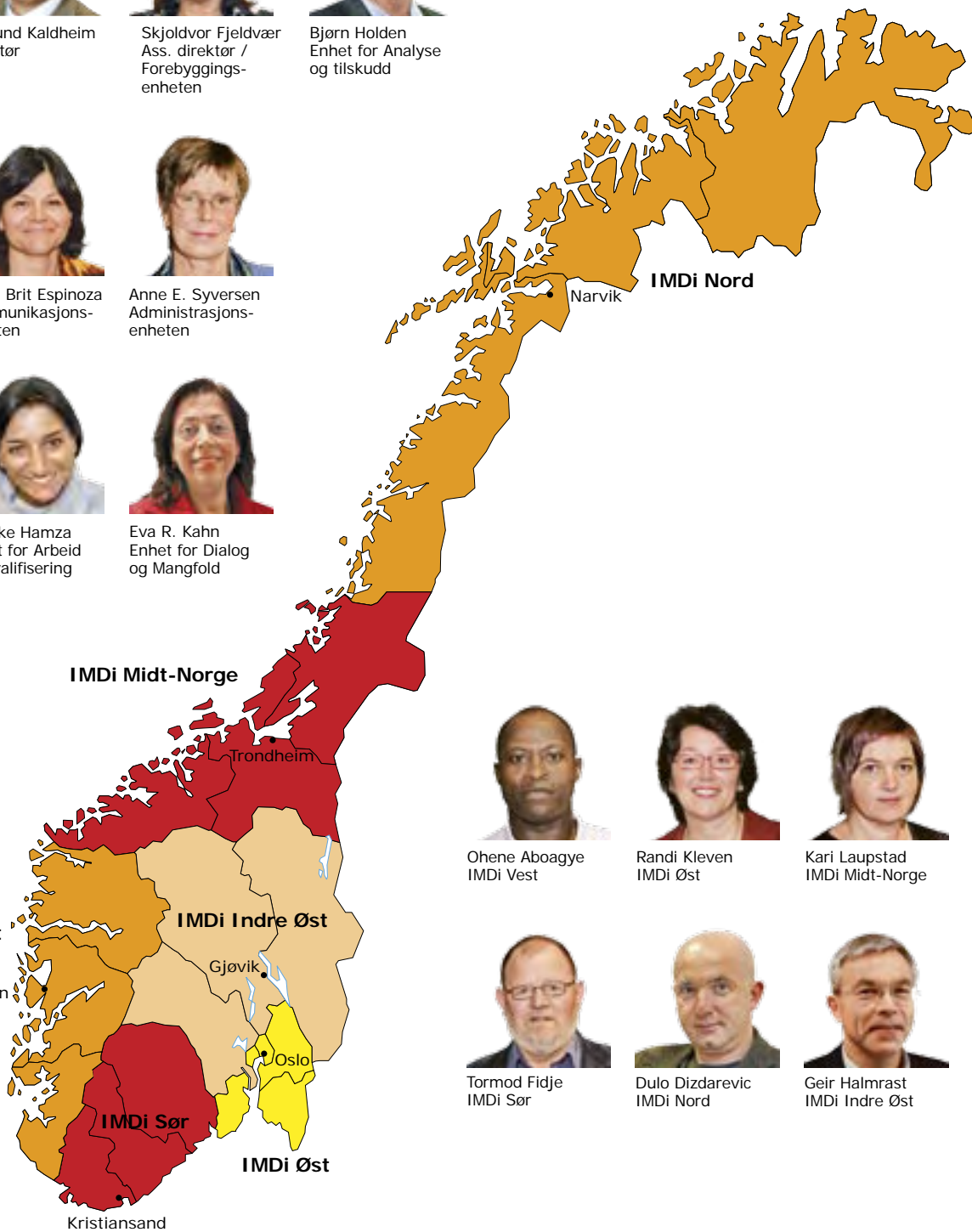
Anne E. Syversen
Administrasjons-
enheten

Dyveke Hamza
Enhet for Arbeid
og kvalifisering

Eva R. Kahn
Enhet for Dialog
og Mangfold

Ohene Aboagye
IMDi Vest

Randi Kleven
IMDi Øst

Kari Laupstad
IMDi Midt-Norge

Tormod Fidje
IMDi Sør

Dulo Dizdarevic
IMDi Nord

Geir Halmrast
IMDi Indre Øst

IMDis organisasjon

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har kontorer i Hausmannsgate i Oslo med regionale enheter i Narvik, Trondheim, Bergen, Kristiansand, Gjøvik og Oslo. IMDi har 201 ansatte, hvorav 18 er ledere. Det er ansatt 130 personer ved enhetene i Oslo og 71 personer arbeider ved de regionale enhetene rundt om i landet. Ved inngangen til 2009 var andelen ansatte med innvandrerbakgrunn 30 prosent i IMDi, inkludert ansatte i Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM).

Fagenhetene

Fagenhetene er organisert etter ulike faglige ansvarsområder og oppgaver. Områdene dekker analyse og tilskuddsforvaltning, kommunikasjon, administrasjon, rekruttering og kvalifisering til arbeidslivet, dialog og mangfold, og forebygging av tvangsekteskap.

De regionale enhetene

De regionale enhetenes viktigste oppgave er å bosette flyktninger. De har også oppgaver i tilknytning til introduksjonsordningen og lokalt integrerings- og mangfoldsarbeid. Alle de regionale enhetene har i tillegg ulike nasjonale koordineringsoppgaver for utvalgte fagområder. Kommunene er de regionale enhetenes viktigste samarbeidspartnere, både når det gjelder å bosette nye flyktninger som har fått oppholdstillatelse og i det generelle integreringsarbeidet i kommunen. Andre viktige samarbeidspartnere er fylkesmennene, fylkeskommunene, NAV, Vox, Husbanken og andre sektormyndigheter.

På de neste sidene følger en presentasjon av IMDis enheter og deres viktigste aktiviteter i 2008.

MANGFOLDIG STAB: IMDi har 201 ansatte ved inngangen til 2009, hvorav 61 har innvandrerbakgrunn.

Fra sosialhjelp til arbeid

– Enhet for Arbeid og kvalifisering

2008 gav gode resultater i kvalifiseringsordningene, og sysselsettingen blant innvandrerbefolkningen var rekordhøy. Rapporten «Fra sosialhjelp til arbeid» viser at den samfunns-økonomiske gevinsten av kvalifiseringsprogrammet Ny sjanse kan være på hele 450 millioner kroner.

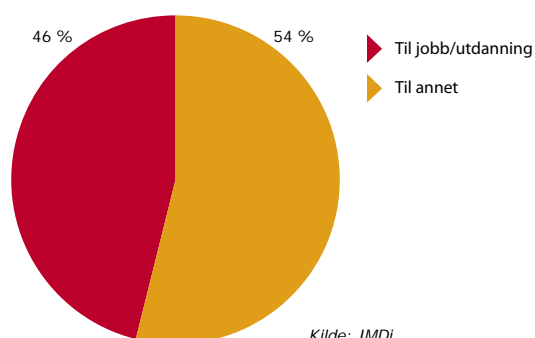
IMDi har rettet aktiviteter og tiltak både mot innvandrere og mot arbeidslivets parter. Det vil si at enhet for Arbeid og kvalifisering (AK) samarbeider med arbeidsgivere og deres organisasjoner, arbeidstagerorganisasjoner, rekrutteringsfirmaer og andre offentlige etater for å legge til rette for integrering av innvandrere i arbeidsmarkedet. Blant annet har vi inngått et samarbeid med de 26 heleide statlige virksomhetene om å øke rekrutteringen av innvandrere. Vi har også koordineringsansvaret for kvalifisering på ulike nivåer og for ulike målgrupper. AK fokuserer særlig på kvinner. Målet er at flere innvandrerkvinner skal komme i jobb. I tillegg skal AK bidra til økt karrieremobilitet for innvandrerkvinner.

Ny sjanse – fra sosialhjelp til arbeid

Ny sjanse er forsøk med kvalifiseringsprogram for innvandrere som etter flere år i Norge ikke har fast tilknytning til arbeidsmarkedet, og som er avhengige av sosialhjelp. Disse går gjennom et toårig kvalifiseringsløp på lik linje med introduksjonsordningen. AK har koordineringsansvaret for Ny sjanse.

Fra sosialhjelp til arbeid er en rapport som gir ny kunnskap om Ny sjanse-prosjektene (IMDi-rapport 4-2008). Rapporten viser at resultatene er gode. 901 deltagere fulgte ett av i alt 25 prosjekter i perioden 2005–2007. Av disse gikk 46 prosent over til arbeid eller utdanning etter endt deltagelse. Econ Pöyry har gjennomført en samfunnsøkonomisk analyse av Ny sjanse (IMDi-rapport 10-2007 Det lønner seg!).

46 prosent av dem som deltok i Ny Sjanse gikk over i arbeid eller utdanning. 2005–2007.

Rapporten viser at den samfunnsøkonomiske gevinsten av prosjektene ble vurdert til å kunne være på hele 450 millioner kroner. I tillegg har de som har gått over i jobb, fått økt livskvalitet og levekår for seg og sin familie.

Introduksjonsordningen – kvalifisering av nyankomne flyktninger

Introduksjonsordningen er et toårig kvalifiseringsprogram for nyankomne flyktninger som skal bidra til en lettere og raskere integrering i det norske samfunnet. Alle kommuner som bosetter flyktninger, har plikt til å tilby introduksjonsprogrammet.

I 2008 var 53 prosent av deltagerne kommet i arbeid eller utdanning etter avsluttet/avbrutt program. Rundt tre av fire deltakere av de som var arbeidssøkende etter avsluttet/avbrutt introduksjonsprogram, var kommet i arbeid eller utdanning ett år etter. IMDi har løpende veiledning og oppfølging av kommuner, fylkesmenn og enkeltpersoner om introduksjonslovens ordninger, tilskuddene og NIR (Nasjonalt introduksjonsregister). For å heve programrådgivernes kompetanse har IMDi i 2008 utviklet et utdanningstilbud for disse rådgiverne.

Voksne innvandrere med en oppholdstillatelse som danner grunnlag for bosettingstillatelse, har rett og plikt til å gjennomføre 300 timer opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Det er kommunene som har ansvaret for å tilrettelegge opplæringen. AK samarbeider med Vox for at flest mulig innvandrere gjennomfører norskopplæringen og består norskprøvene.

2000 lærere på kurs

Høsten 2008 gikk startskuddet for en treårig plan for kompetanseutvikling for lærere og ledere i norskopplæringen. 2000 lærere har satt seg på skolebenken igjen for å fordype seg i emner som samfunnskunnskap, familielæring, språkpermotodikk og vurdering av språkferdigheter.

Totalt har det blitt arrangert 21 kurs i 2008, og lærere i alle fylker har fått tilbud om å delta. Kurs-evalueringen viser at lærerne mener at tilbudet har vært relevant, at det har gitt dem ny kunnskap, og

ENHET FOR ARBEID OG KVALIFISERING: Samarbeider med arbeidsgivere og deres organisasjoner, arbeidstakerorganisasjoner, rekrutteringsfirmaer og andre offentlige etater for å tilrettelegge for integrering av innvandrere i arbeidsmarkedet.

at de har fått bedre innsikt i læreplanen. Kursene er en del av «Plan for kompetanseutvikling for lærere og ledere i norskopplæringen 2008–2010», som Vox og IMDi samarbeider om.

Registrering i Nasjonalt introduksjonsregister
Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) skal gi en nødvendig oversikt over opplæringen til personer som faller inn under introduksjonsloven. Formålet med registeret er å kunne dokumentere enkeltpersoners rettigheter til – og deltagelse i – ulike ordninger som følger av introduksjonsloven. AK har driftsansvaret for NIR.

Kommuner/bydeler er pålagt å registrere en rekke personopplysninger om deltagere i norskopplæring og introduksjonsprogram. Det har vist seg å være vanskelig å få kommunene/bydelene til å registrere opplysninger i NIR på en tilfredsstillende måte. Årsaken til dette handler dels om manglende rutiner for registrering, dels om manglende kompetanse og dels om manglende ressurser i kommunene. Mangelfull registrering har til nå gjort det vanskelig å benytte NIR som en pålitelig kilde for å måle resultater og måloppnåelse av introduksjonslovens ordninger. En annen utfordring er at dersom kommunene ikke registrerer antall timer norsk og samfunnsfag som innvandrerne gjennomfører, kan det få betyd-

ning når de søker om bosettingstillatelse. For å få innvilget bosettingstillatelse må innvandrerne gjennomføre 300 timer norsk og samfunnsfag. Dette blir vanskelig om de ikke kan dokumentere deltagelsen.

IMDi har høsten 2008 lagt ned en stor innsats for å bevisstgjøre kommunene/bydelene om hvor viktig det er at de registrerer måloppnåelse for introduksjonsdeltagerne. Vi jobber også kontinuerlig med kompetanseheving og opplæring av nye og eksisterende superbrukere rundt om i kommunene. Dette har resultert i at IMDi for første gang har valgt å legge NIR-tall til grunn for årets resultatrapportering fra introduksjonsordningen.

Arbeid og kvalifisering har kontorer i Oslo og har 15 ansatte. Enhetens oppgaver er:

- ▶ kvalifisering av innvandrere
- ▶ rekruttering av innvandrere til stillinger
- ▶ kulturorienteringsprogrammet (KO)
- ▶ etablerervirksomhet
- ▶ introduksjonsordningen
- ▶ norskopplæring
- ▶ Ny sjanse
- ▶ kvinner og arbeid

Stadig bedre tilgang på tolk

– Enhet for Dialog og mangfold

Tilgangen på kvalifiserte tolker økte i 2008. I tillegg har IMDi startet et systematisk arbeid for å sørge for at etniske minoriteters erfaringer med offentlige tjenester blir ivaretatt i brukerundersøkelser.

Dialog og mangfold

God kommunikasjon er viktig for at det offentlige skal gi et reelt likeverdig tjenestetilbud til alle, uavhengig av hvilken bakgrunn brukeren har. Da vil det i noen situasjoner være behov for tolk. Enhet for Dialog og mangfold (DiM) arbeider med å drive frem tiltak som bedrer tolkingens kvalitet i offentlig sektor.

Mangfoldet i befolkningen er noe tjenesteapparatet må ta innover seg. IMDi ønsker å være en støtte-spiller for offentlige instanser og jobber derfor med å utvikle og formidle kunnskap, verktøy og metoder det offentlige tjenesteapparatet kan bruke.

DiM jobber også for at majoritets- og minoritets-befolkningen etablerer møteplasser for dialog. IMDi har i 2008 jobbet spesielt med å stimulere til etablering av lokale møteplasser mellom innvandrerbefolkningen og myndigheter. Dette skal bidra til å sikre innvandrerbefolkningens innflytelse på samfunns-utviklingen, å øke treffsikkerheten på offentlige tiltak og å fremme inkludering. I denne forbindelse har DiM hatt dialog med forskjellige organisasjoner, grupper og trossamfunn for å få kjennskap til ulike miljøer i det norske samfunnet, blant annet barn og unge som selv har innvandret, eller som er født i Norge med innvandrerforeldre.

Tolking – et offentlig ansvar

Fagpersoner og saksbehandlere på offentlige kontorer og i tjenesteytingen generelt har en lovpålagt kommunikasjonsplikt. Når brukere av tjenestene har dårlige norskkunnskaper, er fagpersonen nødt til å kommunisere via tolk.

Hjelp for offentlige instanser

IMDi har samlet verktøy og metoder for styrket tverrkulturell kompetanse i en «verktøykasse» på nettet: www.imdi.no/loft. Her ligger lenker til elektroniske versjoner av håndbøker og annet materiell, beskrivelser av verktøyene, kontaktadresser og bestillingsinformasjon. De fleste produktene kan bestilles gratis fra bestilling@imdi.no.

Statsautorisasjonsordningen for tolker og permanent tolkeutdanning er igangsatt for å heve tolkenes kompetanse og bidra til å profesjonalisere tolkeyrket. Som nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor anbefaler IMDi at det offentlige alltid prioriterer de best kvalifiserte tolkene. Dette gjelder uansett om tolkene blir formidlet gjennom et byrå, en tolketjeneste eller om tolken blir kontaktet direkte. På www.tolkeportalen.no vil du finne nyttig informasjon og pedagogisk materiell, både for tolkebrukere og for tolker, blant annet en veileder for kjøp av tolketjenester.

IMDi har gjennomført undersøkelser som avdekker at rettssikkerheten til minoritetspråklige i møte med det offentlige svekkes på grunn av for lite bruk av kvalifisert tolk. Rapporten *Bruk av tolk i barnevernet* viser at 1 av 4 i barnevernet mener det brukes tolk for sjelden ved deres arbeidsplass (IMDi-rapport 5-2008). Over 70 prosent mener at manglende tolkebruk fører til svekket rettssikkerhet og svekket mulighet for å gjøre en faglig forsvarlig jobb.

Nasjonalt tolkeregister

For å øke tilgangen til kvalifiserte tolker, har IMDi drifts- og utviklingsansvaret for Nasjonalt tolkeregister. Registeret gir en landsdekkende oversikt over praktiserende tolker og innsyn i hvilken kompetanse den enkelte tolk besitter. 927 tolker i 65 språk står oppført i Nasjonalt tolkeregister. IMDi jobber kontinuerlig for å tilby kvalifiseringsmuligheter i flere språk. Av alle oppførte i registeret har 58 prosent enten tolkeutdanning, statsautorisasjon eller begge deler.

Hvordan opplever brukerne tjenestene?

Det er brukerne av offentlige tjenester som opplever hvordan tjenestene fungerer i praksis, og de kan ofte komme med de beste forslagene til forbedringer. Ved å innhente brukererfaring der også synspunktene til etniske minoriteter kommer frem, vil tjenestene kunne tilpasses slik at minoriteter også blir ivaretatt.

Etter forespørsel fra Forum for integrering og mangfold opprettet IMDi i 2008 et nettverk for de som jobber med brukerundersøkelser i etatene. Temaet for de to nettverksmøtene som ble holdt i 2008, var

DIALOG MED RELIGIØSE MILJØER: Religion er en viktig identitetsmarkør. Ved å ha kunnskap om og dialog med religiøse miljøer treffer IMDi et bredere lag av befolkningen.

hvordan man best kan fange opp minoritetsbefolkningen i brukerundersøkelser.

I samarbeid med Fornyings- og administrasjonsdepartementet utlyste IMDi høsten 2008 midler til utvikling av en veileder som skal gi en oversikt over gode grep, råd, metoder og fallgruver ved gjennomføring av brukerundersøkelser rettet mot offentlig sektor, hvor også minoritetsbefolkningen fanges opp. Veilederen skal også inkludere en mal for utforming av brukerundersøkelse og minst ett fullstendig eksempel på en brukerundersøkelse. Veilederen skal være ferdig høsten 2009.

Brakerundersøkelser i utlendingsforvaltningen

Utlendingsforvaltningen har utviklet en servicestrategi for perioden 2008–2010. Her er ett av satsingsområdene at det skal gjennomføres en felles brukerundersøkelse for utlendingsforvaltningens instanser i 2008 og 2010. Det overordnede servicemålet er å utvikle en effektiv og brukervennlig utlendingsforvaltning som brukerne har tillit til.

Målgruppen for IMDis undersøkelse er personer som har fått oppholdstillatelse, og som har blitt bosatt i en kommune gjennom IMDi i løpet av de tre siste månedene. Endelig rapport kommer i januar 2009.

Lær mer om religion på imdi.no

IMDi skal som fagdirektorat ha kunnskap om ulike religiøse miljøer. Religion er en viktig identitetsmarkør for mange som har innvandret eller er barn av innvandrere, og mange deltar aktivt i religiøse miljøer. Ved å ha kunnskap om og dialog med religiøse miljøer treffer IMDi et bredere lag av befolkningen. I arbeidet mot rasisme og diskriminering er det også viktig å fokusere på religion som mulig diskrimineringsgrunn. I løpet av 2008 har vi utarbeidet enkel

og lettfattelig informasjon om flere religioner. Denne informasjonen har vi lagt ut på www.imdi.no.

Hvordan bruke Nasjonalt tolkeregister

Tolkene er oppført i 5 nivåer etter kvalifikasjoner:

Nivåene 1 til 3 er tolker med statsautorisasjon og/eller tolkeutdanning.

Nivåene 4 til 5 er personer som har fått testet tospråklige ferdigheter, og som har fått en innføring i tolkeetikk og -teknikk.

Du kan søke etter land, språk, tolkens navn og kjønn og etter fylke.

Tolkene kan kontaktes/ringes direkte via oppgitt kontaktinformasjon. (Husk, Nasjonalt tolkeregister er ikke et bestillingsregister.)

Bruk alltid den best kvalifiserte tilgjengelige tolken!

Enhet for Dialog og mangfold har kontorer i Oslo og har 12 ansatte. Enhetens hovedoppgaver er:

- ▶ Tolk
- ▶ Forum for integrering og mangfold
- ▶ Dialog
- ▶ Likeverdige offentlige tjenester (LOFT)
- ▶ Barn og unge

Satsing mot tvangsekteskap

– Forebyggingsenheten

For å forebygge tvangsekteskap, er det i 2008 etablert to nye tjenestetilbud. 30 minoritetsrådgivere er plassert ved utvalgte skoler, og 6 integreringsrådgivere ved norske ambassader.

Handlingsplan mot tvangsekteskap

Med regjeringens Handlingsplan mot tvangsekteskap 2008–2011 fikk IMDi ansvar for fire tiltak:

- ▶ etablere ordning med minoritetsrådgivere ved videregående skoler
- ▶ øke støtten til frivillige organisasjoners holdningsskapende arbeid
- ▶ styrke og videreføre Kompetanseteamet mot tvangsekteskap
- ▶ etablere en ordning med integreringsrådgivere ved utenriksstasjoner

I løpet av våren 2008 ansatte IMDi 30 minoritetsrådgivere og 6 integreringsrådgivere. Rådgiverne representerer et stort mangfold med hensyn til utdanning, arbeidserfaring, alder og etnisk bakgrunn. De er mellom 24 og 62 år og er blant annet

antropologer, sosiologer, statsvitere, politi og sosialarbeidere, og mange har internasjonal erfaring. 30 prosent av rådgiverne har minoritetsbakgrunn.

Omfattende opplæring

Rådgiverne gjennomgikk et omfattende opplæringsprogram før de tok fatt på sitt arbeid. Opplæringen inkluderte en gjennomgang av norske og internasjonale erfaringer i arbeidet mot tvangsekteskap, eksisterende kunnskap og forskning på feltet, gjeldende lovverk og konvensjoner, offentlig forvaltning og en introduksjon til deres fremtidige arbeidsplasser ved skoler og utenriksstasjoner.

Minoritets- og integreringsrådgiverne er ansatt i IMDi, men har sitt daglige arbeid utenfor direktoratet. Minoritetsrådgiverne arbeider på videregående skoler og integreringsrådgiverne på utenriksstasjoner (ambassader). IMDi har samarbeidsavtaler med skoleeierne og Utenriksdepartementet (UD) og har jevnlig oppfølgingsmøter med Utdanningsdirektoratet og UD. I konkrete saker samarbeider minoritets- og integreringsrådgiverne direkte og etter behov.

De første erfaringene

I juni startet minoritets- og integreringsrådgiverne sitt arbeid på de respektive skolene og utenriksstasjonene. Rådgiverne gjorde seg kjent med forholdene på arbeidsstedet ved blant annet å sette seg inn i hvordan saker relatert til tvangsekteskap ble håndtert. En viktig oppgave for både minoritets- og integreringsrådgiverne er kompetanseheving på egen arbeidsplass. Siden oppstart har minoritets- og integreringsrådgiverne til sammen fått 381 henvendelser hvor de har gitt rådgivning. Det var klart flest henvendelser fra kvinner (se tabell). 14 saker gjaldt gjennomført tvangsekteskap og 63 gjaldt frykt for tvangsekteskap.

Minoritetsrådgiverne

Minoritetsrådgiverne inngår som en del av den ordinære rådgivertjenesten i skolen, men med en spesialfunksjon. Noen minoritetsrådgivere fikk allerede de første ukene henvendelser fra elever som ba om råd eller hjelp. Av 28 saker som ble meldt inn til Kompetanseteamet i juni, kom 18 fra minoritetsrådgiverne. Dette tyder på at mer oppmerksomhet

Minoritetsrådgiverne er ansatt på følgende skoler:

Akershus:	Rud, Lillestrøm, Lørenskog og Dønski
Buskerud:	Åssiden og Drammen
Hordaland:	Bergen katedralskole og Årstad
Oslo:	Stovner, Sofienberg, Sandaker, Hellerud, Holtet, Sogn, Etterstad, Manglerud, Bjerke, Oslo handelsgymnasium, Elvebakken, Ulsrud og Bjørnholt
Rogaland:	Bergeland og Sola
Sør-Trøndelag:	Tiller og Gerhard Schøning
Vest-Agder:	Kvadraturen skolesenter
Østfold:	Greåker, Glemmen og Fredrik II

Integreringsrådgiverne er utplassert på følgende utenriksstasjoner:

Amman, Jordan	(dekker Jordan, Irak og Syria og ev. andre land i Midtøsten)
Ankara, Tyrkia	(dekker Tyrkia og Iran)
Colombo, Sri Lanka	(dekker Sri Lanka, Bangladesh og India)
Islamabad, Pakistan	(dekker Pakistan og Afghanistan)
Nairobi, Kenya	(dekker Øst-Afrika og Afrikas horn)
Rabat, Marokko	(dekker Marokko og andre aktuelle land i Nord-Afrika)

FOREBYGGINGSENHETEN: Minoritets- og integreringsrådgiverne representerer et stort mangfold med hensyn til utdanning, arbeidserfaring, alder og etnisk bakgrunn.

Henvendelser til minoritets- og integreringsrådgivere

Antall saker jobbet med	381
<i>Fordelt på personer:</i>	
Kvinner	282
Menn	107
Ukjent	2
Totalt personer	391

Kilde: IMDi

rundt tvangsekteskap og tilgjengelig kompetanse i skolene medvirker til at elever tar kontakt, og at saker som gjelder tvangsekteskap blir identifisert. En av de viktigste strategiene i arbeidet mot tvangsekteskap er å forebygge frafall i videregående skole, som er stor blant elever med minoritetsbakgrunn. Fullført videregående skole åpner for utdannings- og arbeidsmuligheter og bidrar til økt selvstendighet. Dette kan være viktig for å stå imot press om ekteskap hjemmefra. Dette er en problematikk de fleste skolene er opptatt av og har satt i gang ulike tiltak mot. Skolenes arbeid med frafall utgjør derfor et viktig utgangspunkt for minoritetsrådgivernes arbeid mot tvangsekteskap.

Integreringsrådgiverne

Integreringsrådgiverne skal skape økt bevissthet om tvangsekteskap, bygge kompetanse og bidra til

at saker identifiseres og håndteres ved de utvalgte utenriksstasjonene. I dette arbeidet samarbeider de for eksempel med visumattacheene (som blant annet behandler søknader om familiegjenforening) i familierelaterte saker, et felt hvor man også kan avdekke tilfeller av tvangsekteskap.

Integreringsrådgiverne skal også etablere et samarbeid med lokale myndigheter og andre relevante aktører som jobber med menneskerettigheter, likestilling, tvangsekteskap, familierelatert vold og andre relaterte spørsmål. Dette omfatter også ambassader, internasjonale og lokale organisasjoner og forskningsinstitusjoner. Rådgiverne er godt i gang med å bygge slike lokale nettverk og har i konkrete saker hatt nytte av samarbeid med andre aktører lokalt.

Forebyggingsenheten er lokalisert i Oslo og har 45 ansatte. Enhetens hovedoppgaver er:

- ▶ arbeid mot tvangsekteskap
- ▶ veiledning
- ▶ informasjon
- ▶ nasjonalt arbeid
- ▶ internasjonalt arbeid

Samarbeid mellom minoritets- og integreringsrådgiver

Noen enkeltsaker har illustrert hvor viktig samarbeid mellom minoritets- og integreringsrådgiverne er. Et typisk eksempel er en elev som tar kontakt med minoritetsrådgiveren fordi hun er redd for å bli giftet bort under et feriebesøk i foreldrenes hjemland. Integreringsrådgiveren i det aktuelle landet blir informert og følger opp eleven og familien der. Eleven får informasjon om hvor hun kan henvende seg for bistand dersom det oppstår problemer under oppholdet.

Andre saker er langt mer komplekse og involverer flere instanser, som for eksempel barnevern, politi og Utlendingsdirektoratet (UDI) her i Norge, i tillegg til integreringsrådgiver og ambassade i det aktuelle landet. Det at ungdommen er ute av Norge kompliserer i de fleste tilfeller hjelpearbeidet, men integreringsrådgivernes tilstedeværelse kan bidra til at slike saker løses.

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap videreføres i IMDi

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap ble opprettet i 2004. Fra 1. januar 2008 ble koordineringsansvaret overført fra Utlendingsdirektoratet (UDI) til IMDi. Teamet består av representanter fra UDI, Politidirektoratet (POD), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og IMDi. Kompetanseteamets hovedoppgave er å gi råd, veiledning og assistanse til førstelinjetjenesten i saker som omfatter tvang, ekstrem kontroll fra familien eller æresrelatert vold knyttet til ekteskapsinngåelse. I tillegg bidrar teamets medlemmer med kompetanseheving og erfaringsformidling gjennom å delta i seminarer, konferanser og opplæringsvirksomhet.

Det har vært en økning i antall henvendelser til Kompetanseteamet på 28 prosent i forhold til 2007.

Henvendelser til Kompetanseteamet og personer involvert

	Henvendelser	Personer involvert
Nov. – des. 2004	11	13
2005	93	105
2006	116	129
2007	177	196
2008	248	269
Sum	645	712

Kilde: IMDi

De fleste henvendelsene kommer fra ulike deler av førstelinjen i tjenesteapparatet, som for eksempel barnevern, politi og flyktningtjenesten. I tillegg har minoritetsrådgivernes arbeid ved utvalgte skoler ført til flere henvendelser. Kompetanseteamet mottar også noen få henvendelser direkte fra enkeltpersoner.

I tillegg til henvendelser som gjelder konkrete saker mottar Kompetanseteamet også mer generelle spørsmål om tvangsekteskap og regelverk rundt dette. Henvendelser til Kompetanseteamet kommer gjennom teamets telefon og e-post og direkte til representantene i teamet. Opplysningene anonymiseres. Det må derfor tas noen forbehold i forhold til de oppgitte tallene i rapporten.

Kompetanseheving og erfaringsformidling, i første omgang for tjenesteapparatet, er en viktig del av teamets arbeid. I 2008 gjennomførte representantene i teamet ca. 40 foredrag og andre kompetansehevingstiltak.

Støtte til frivillige organisasjoner

Samarbeid med frivillige organisasjoner er viktig for å nå ut til foreldre og unge i miljøer hvor tvangsekteskap forekommer. IMDi gir derfor tilskudd til innvandrersorganisasjoner som har en god forankring i lokalmiljøet, og som på forskjellige måter jobber med forebygging og holdningsskapende arbeid mot tvangsekteskap.

Forebygging og samarbeid med frivillige organisasjoner

Minoritetsrådgiverne jobber også med forebygging av tvangsekteskap overfor foreldre og unge. Noen rådgivere har kommet i gang med planlegging og gjennomføring av prosjekter i samarbeid med andre på skolen, med representanter for idretten eller med andre frivillige. Prosjektene varierer fra samtalegrupper for elever til foreldrenettverk, film- og fotogrupper, ulike aktiviteter i midttimen, dans og teater med mer.

Minoritetsrådgiverne følger også opp prosjektene til de frivillige organisasjonene som jobber forebyggende, og som støttes av IMDi. Dette samarbeidet er også en viktig døråpner inn i de ulike lokalmiljøene.

Kunnskap og økonomiske virkemidler – Enhet for Analyse og tilskudd

IMDi forvalter i 2008 en tilskuddsportefølje på nær 4,3 milliarder kroner. Tilskuddene utgjør viktige økonomiske virkemidler for å nå sentrale mål som rask og god bosetting, god opplæring i norsk, rask overgang til arbeid og høyere sysselsetting i innvandrebefolkningen.

Handlekraft forutsetter kunnskap

IMDi ønsker å være et handlekraftig direktorat som fokuserer på anvendt kunnskap i rollene som iverksetter, pådriver og premissleverandør. Kunnskaps- og analysearbeidet involverer hele IMDi og samordnes av enheten Analyse og tilskudd.

Gjennom rapporter og prosjekter ble det i 2008 satt søkelys på en rekke aktuelle forhold av betydning for iverksetting og politikkutvikling. Prioriterte temaer var tilgang til arbeidslivet, kvinner og arbeid, bruk av innvanderes kompetanse, norskopplæring, introduksjonsprogram, bosetting, arbeidsinnvandring, brukerperspektiv, tolketjenester, holdningsundersøkelser, tvangsekteskap og faktainformasjon som for eksempel rapporten «iFAKTA», som samler utvalgte begreper, tall og informasjon om innvandring og integrering.

IMDi disponerte i 2008 21,7 mill kr til Forskning og utvikling (FoU). IMDis arbeid med FoU koordineres i Analyse og tilskudd. IMDi utformet oppdrag til en rekke forskningsinstitusjoner og andre leverandører som konkurrerte om oppdrag i henhold til lov om offentlige anskaffelser.

«Rett tilskudd til rett mottaker til rett tid – og med riktig resultat»

Tilskuddene utgjør viktige økonomiske virkemidler for å nå sentrale mål som rask og god bosetting, god opplæring i norsk, rask overgang til arbeid og høyere sysselsetting i innvandrebefolkningen. Mesteparten av midlene kanaliseres til kommunenes bosettings- og integreringsarbeid, men også frivillige organisasjoner mottar betydelige midler. IMDi overtok i 2008 ansvaret for forvaltning av tilskuddet til norskopplæring fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID). Nye ordninger i 2008 var tilskudd til frivillige organisasjoners forebyggende arbeid mot tvangsekteskap og en forsøksordning med informasjon og veiledningstiltak rettet mot arbeidsinnvandrere.

Arbeidet med tilskudd og økonomiske virkemidler involverer hele direktoratet, men styres av enheten Analyse og tilskudd. Vi vektlegger god service

gjennom tidlig informasjon og rask saksbehandling, og vi fokuserer på å formidle kunnskap, erfaringer og gode grep. Gjennom utvikling av eTilskudd skjer gradvis mer av søknadsbehandling og rapportering elektronisk.

Analyse og tilskudd har 18 ansatte og har kontorer i Oslo. Analyse og tilskudd har følgende ansvarsområder:

- ▶ analyse
- ▶ dokumentasjon
- ▶ statistikk
- ▶ kunnskapsutvikling – FoU
- ▶ forvaltning av tilskudd
- ▶ beregningsutvalget
- ▶ datasystem for utlendingsforvaltningen (DUF)
- ▶ høringer

Gjør kunnskapen tilgjengelig – Kommunikasjonsenheten

50 prosent flere besøkte IMDIs nettside i 2008 enn året før, og stadig flere oppdaterer seg på integreringsfeltet gjennom Migrasjons- og mangfoldsbiblioteket.

Flere besøkere IMDIs nettsider

Kommunikasjonsenheten gjør ny kunnskap tilgjengelig og forteller om sentrale aktiviteter via www.imdi.no, som er vår hovedkanal for kommunikasjon. Her finnes all relevant informasjon om IMDIs satsingsområder, om alle publikasjoner vi gir ut, og om konferanser, seminarer og aktiviteter.

I 2008 har vi arbeidet særlig med å informere om bosetting gjennom ulike informasjonsaktiviteter som filmproduksjon, presseseminar og arbeid generelt mot media. Vi har utformet klare budskap som IMDIs saksbehandlere kan benytte for å gi god informasjon til kommunerepresentanter om bosetting av flyktninger. Vi har også produsert en egen avis om bosetting som er formidlet gjennom Kommunal Rapport. På www.imdi.no er bosettingskalkulatoren presentert, slik at alle som jobber med bosetting kan få hjelp til å beregne økonomiske konsekvenser ved bosetting av flyktninger.

IMDis oppdrag i forbindelse med regjeringens handlingsplan mot tvangsekteskap har også stått sentralt i kommunikasjonsarbeidet gjennom 2008. Viktig arbeid i denne sammenhengen er utvikling av nettside, brosjyrer, aktiviteter mot media og seminar for presse. Vi har også hatt kommunikasjonstrening for IMDIs integrerings- og minoritetsrådgivere, i tillegg til informasjon til skoler og andre samarbeidspartnere. Integreringskartet 2008, der temaet var tvangsekteskap, er en av årets sentrale publikasjoner fra IMDi.

I løpet av 2008 har trafikken på www.imdi.no økt med 50 prosent. I løpet av 2009 skal nettsidene og

BIBLIOTEKET: Stadig flere blir kjent med integreringsfeltet gjennom Migrasjons- og mangfoldsbiblioteket.

en ny publikasjonsportal utvikles slik at alle skal få ta del i IMDIs kunnskap og aktiviteter på en best mulig måte.

Migrasjons- og mangfoldsbiblioteket ønsker deg velkommen

Migrasjons- og mangfoldsbiblioteket (MoM) er et fagbibliotek som har den beste samlingen av litteratur og tidsskrifter innen utlendings- og integreringsfeltet i Norge. Bibliotekarene er erfarne når det gjelder å søke etter riktig og god informasjon. De er ofte til stede på konferanser i regi av UDI eller IMDi. I MoM har vi en målrettet satsing på økt bruk av elektroniske tidsskrift og databaser. Stadig flere blir bedre kjent med integreringsfeltet gjennom biblioteket.

I 2008 lånte biblioteket ut nær 5 300 artikler og bøker, en økning fra rundt 4 700 i 2007.

IMDi publiserer også et elektronisk nyhetsbrev, www.inytt.no, rundt 30 ganger i året. Alle med interesse for innvandrings- og integreringsfaglig informasjon er hjertelig velkomne til å abonnere på dette.

Media er viktige formidlere av hva som skjer i samfunnet på innvandringsfeltet. I løpet av 2009 vil sannsynligvis tema som inkludering, dialog, integrering og innvandring stå høyt oppe på dagsorden både i det løpende nyhetsbildet, gjennom debatt i media og på andre samfunnsarenaer. Vår jobb er å informere på en best mulig måte om fakta, analyser, tilskuddsforvaltning og de aktivitetene IMDi til enhver tid er engasjert i.

Kommunikasjonsenheten er plassert i Oslo og har 9 ansatte. Enhetens oppgaver er:

- ▶ IMDIs nettsider
- ▶ presse/informasjon
- ▶ profilering
- ▶ arkiv/bibliotek
- ▶ kunnskapsformidling

Rekrutterer mangfold

– Administrasjonsenheten

I 2008 rekrutterte IMDi 90 nye ansatte. Hele 35 av disse har innvandrerbakgrunn.

Administrasjonsenheten skal sørge for administrative tjenester og systemer som sikrer at resten av organisasjonen i størst mulig grad kan fokusere på arbeidet med integrering, inkludering og mangfold. Dette innebærer å bidra til gode arbeids- og utviklingsvilkår i direktoratet, god økonomi- og ressursforvaltning, god styringsinformasjon og gode systemer for informasjons- og dokumentforvaltning. Enheten initierer og bistår i mange ulike administrative prosesser. Vi har lagt spesiell vekt på å styrke arbeidet med rekruttering og intern kompetanseutvikling.

En mangfoldig stab oppstår ikke av seg selv

IMDis mål er at andelen ansatte med innvandrerbakgrunn skal gjenspeile befolkningen. Gjennom en bevisst rekrutteringsprosess har IMDi i dag et stort mangfold blant sine ansatte. IMDis personalreglement fastsetter at 50 prosent av de som innkalles til intervju, skal ha innvandrerbakgrunn, forutsatt at de fyller kompetansekravet i kunngjøringen. Resultatet av den målrettede innsatsen er at 35 av 90 nyansatte i 2008 hadde slik bakgrunn (39 prosent). Dermed økte andelen ansatte med innvandrerbakgrunn fra 24,4 prosent i 2007 til 30,3 prosent i 2008.

Flytting til nye lokaler

Siden etableringen av IMDi i 2006 har oppgavemengden økt, og antall ansatte har økt fra 110 ved etableringen til 201 ved utgangen av 2008. Økningen i antallet ansatte har gjort at vi har vokst ut av våre lokaler i Hausmannsgate. Fra våren 2009 vil vi bli å treffe i Tollbugata 18–20, og Administrasjonsenheten leder arbeidet med flytteprosessen.

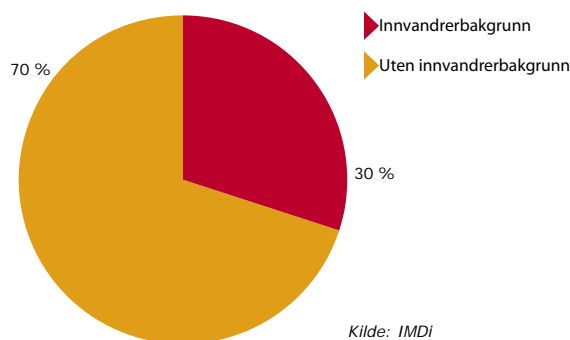
Administrativ enhet har 18 ansatte og er lokalisert i Oslo. Enhetens oppgaver er:

- ▶ kontakt mellom IMDi og AID
- ▶ personalarbeid
- ▶ HMS
- ▶ kontordrift
- ▶ IKT
- ▶ kompetanseutvikling
- ▶ økonomi

Elektronisk saksbehandling

IMDi ønsker å være et digitalt direktorat. I april i 2008 innførte IMDi et helt nytt elektronisk saksbehandlingssystem. Med denne innføringen har IMDi fått et av de aller mest moderne systemene for saksbehandling i det offentlige.

En av tre IMDi-ansatte har innvandrerbakgrunn.

Ansatte

Antall ansatte totalt: 201
 Antall ansatte med innvandrerbakgrunn: 61 (30 prosent)
 Antall nyansatte totalt i 2008: 90
 Antall nyansatte med innvandrerbakgrunn i 2008: 35 (39 prosent)
 Antall søkere på ledige stillinger i 2008: 3 386
 Antall søkere med antatt innvandrerbakgrunn i 2008: 1 186 (35 prosent)

IMDis rekrutteringsprosess:

Alle ledige stillinger i IMDi blir publisert blant annet på www.imdi.no, gjennom NAV og i dagspressen.

For å gjenspeile mangfoldet i befolkningen oppfordrer vi personer med innvandrerbakgrunn til å søke.

IMDi gjennomfører en tredelt rekrutteringsprosess med førstegangsintervju, skriftlig oppgave relatert til aktuelt arbeidsområde og annengangsintervju.

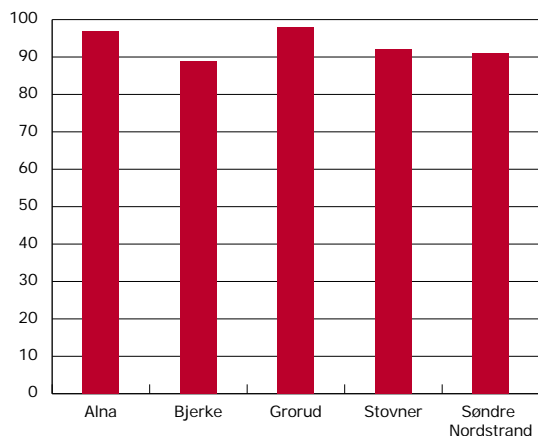
Satser stort i Groruddalen

– IMDi Øst

Groruddalsatsingen har ført til at de aller fleste 4- og 5-åringene i området går i barnehage.

Det skjer for tiden mye positivt i Groruddalen og Søndre Nordstrand i Oslo, hvor staten og Oslo kommune satser stort. Groruddalsatsingen er det største forsøket på å løfte et byområde her i landet

Nær alle 4–5-åringene i Groruddalen og Søndre Nordstrand i barnehage. September 2008.

Kilde: IMDi

noensinne. Tiltak som er satt i gang, er språkkartlegging, språkstimulering, gratis kjernetid i barnehage, tilrettelagt overgang til skole og utvidet skoledag. IMDi er opptatt av viktigheten av helhetlig tilnærming, og vi har langsiktige mål med den samlede innsatsen: bedre læringsresultater og å hindre frafall fra videregående skole.

Gratis kjernetid

Et av satsingens viktigste tiltak er tilbudet om gratis kjernetid i barnehager for 4- og 5-åringene. I 2008 har de aller fleste 4- og 5-åringene benyttet seg av tilbudet.

Proaktiv holdning, tett samarbeid og oppfølging av alle samarbeidspartene har bidratt til å utvikle IMDis rolle som koordinator og pådriver videre i 2008. IMDi har deltatt aktivt i Husbankens arbeid med stedsutvikling og i utviklingen av gode måter å evaluere arbeidet som gjøres i Groruddalsatsingen og for Søndre Nordstrand.

Groruddalsatsingen og Handlingsprogram Oslo Sør

Åtte departementer og fem byrådsavdelinger deltar i Groruddalsatsingen i bydelene Alna, Bjerke, Grorud og Stovner, hvor stat og kommune spleiser på innsatsen gjennom fire programområder:

- 1 miljøvennlig transport i Groruddalen
- 2 Alna, grønnstruktur, idrett og kulturmiljø
- 3 bolig-, by- og stedsutvikling
- 4 oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering

IMDi har den praktiske og administrative oppfølgingen av AIDs samordningsansvar i statlig sektor for programområde fire i Groruddalsatsingen og for Handlingsprogram Oslo Sør. I løpet av 2008 har regjeringen og Oslo kommune avsatt 71,7 millioner kroner til tiltak i Groruddalsatsingens programområde fire og 27,6 millioner kroner til tiltak i Handlingsprogram Oslo Sør.

Her kan du lese mer om Groruddalsatsingen:
<http://www.prosjekt-groruddalen.oslo.kommune.no/>

Også oppvekst- og levekårene i Søndre Nordstrand skal bedres. Syv departementer og tre byrådsavdelinger deltar i Handlingsprogram Oslo Sør, der stat og kommune spleiser på innsatsen i Søndre Nordstrand gjennom fem innsatsområder:

- 1 oppvekst
- 2 deltagelse og medvirkning
- 3 kvalifisering til og deltagelse i arbeidslivet
- 4 kultur og bo- og nærmiljø
- 5 folkehelse

Formålet med satsingen er blant annet å styrke barnehagene, skolene og legge økt vekt på språkoppfølgingen. IMDi vil ha ansvaret for administrativ og praktisk oppfølging og koordinering overfor kommunen, og vi har i 2008 støttet prosjekter til frivillige organisasjoner som skal bedre oppvekstmiljøer og styrke integreringen i bydelen.

IMDi har også støttet fire forsknings- og utviklingsprosjekter knyttet til Groruddalsatsingen og Handlingsprogram Oslo Sør i 2008.

8. mars: For andre året på rad arrangerte IMDi konferansen «Kvinner er kvinner best» på kvinnedagen.

Mentornettverk i Oslo kommune

Mentornettverk går ut på at frivillige, veletablerte arbeidstakere eller næringsdrivende gir gratis veiledning til flykninger og innvandrere som vil inn i arbeidslivet eller videre i karrieren (menteer).

En av de viktigste målsettingene for arbeidet i 2008 har vært å forsøke å utvikle en varig organisasjonsmodell for nettverksarbeidet i Oslo som forvaltes og styres av de frivillige organisasjonene Røde Kors, Sanitetskvinnene og Flyktningshjelpen. I løpet av 2008 har Oslo kommune gjennomført intervjuer, kurset og godkjent 21 mentorer og 18 menteer og foretatt 5 matcher mellom mentor og mentee. Kvinner er hovedmålgruppe i prosjektet. IMDi har gitt prosjektmidler og følger prosjektet ved å ha oppfølgingsmøter gjennom året.

Kvinner er kvinner best 8. mars

IMDi har for andre året på rad arrangert «Kvinner er kvinner best» på kvinnedagen 8. mars som en markering av direktoratets satsing på kvinner og arbeid. Over 400 personer var påmeldt, og en rekke organisasjoner har bidratt økonomisk og sittet i styringsgruppe og referansegruppe for prosjektet.

Et viktig aspekt ved arrangementet er nettverksbygging og å få i gang samarbeid med ulike aktører.

IMDi Øst holder til i Oslo og har ansvar for fylkene Oslo, Akershus, Vestfold og Østfold. IMDi Øst har 16 ansatte, og oppgavene er:

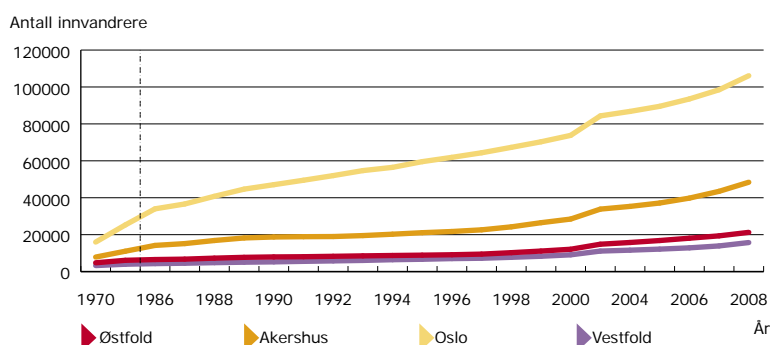
- ▶ spesialoppgave: å koordinere Groruddals-satsingen og Handlingsprogram Oslo Sør
- ▶ introduksjon/arbeid
- ▶ mangfold
- ▶ tolk
- ▶ bosetting

Noen resultater fra Groruddalssatsingen og Handlingsprogram Oslo Sør:

- ▶ Det er tilbud om gratis kjernetid i 167 barnehager eller språkopplæringsgrupper.
- ▶ Mellom 90 og 100 prosent av alle 4–5-åringene i bydelene går i barnehage.
- ▶ Opptil 20 barn i hver bydel får tilrettelagt språkopplæring som følge av språkkartlegging på helsestasjonene, og 300 foreldre har benyttet seg av tilbud om språkopplæring.
- ▶ 25 skoler i Groruddalen og Søndre Nordstrand har tilbud om utvidet / styrket skoledag.
- ▶ Vi har gjennomført seminar om samarbeidet mellom skole og bydel.
- ▶ Ulike prosjekter har styrket lag og foreningers frivillige arbeid.

Det nevnte mentornettverket i Oslo kommune ble offisielt lansert på arrangementet. Publikum fikk også møte Vibecke Hammer Madsen, som er direktør i Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon, og Shezana Islam, ett år etter at de inngikk avtale om å være mentor og mentee for hverandre. Erfaringene var positive, og Madsen oppfordret flere etablerte kvinner til å melde seg på som mentor.

Antall innvandrere i Vestfold, Østfold, Oslo og Akershus seksdoblet siden 1970

Markering av nye statsborgere

– IMDi Indre Øst

I 2008 markerte 2070 personer overgangen til norsk statsborgerskap. Et forskningsprosjekt er satt i gang for å få mer kunnskap om hvorfor folk velger å delta eller å utebli fra seremonien.

300 deltok på Maihaugenkonferansen

I 2008 arrangerte IMDi Indre Øst Maihaugenkonferansen for sjette år på rad. Tema var *Det utfordrende mangfoldet*, og konferansen samlet over 300 deltagere. Gjevest var det nok å ha kronprins Haakon på deltagerlista. Blant foredragsholderne var kjente og anerkjente personer på innvandrings- og mangfoldsfeltet, som barne- og likestillingsminister Anniken Huitfeldt og høykommissær for etniske minoriteter i OSSE Knut Vollebæk.

Også i år var det kulturinnslag med mat, temautstilling, fengende sang, musikk og dans. Spennet var vidt – fra samisk joik til afrikansk musikk, fra fiskeboller til falafel. Konferansen er et samarbeidsprosjekt med Fylkesmannen i Oppland og institusjonen Maihaugen.

Statsborgerseremonier

Da regjeringen innførte ny statsborgerskapslov 1. september 2006, ble det samtidig startet en ordning med frivillig statsborgerseremoni. Alle nye statsborgere inviteres til å delta i en seremoni for å markere overgangen til norsk statsborgerskap. Seremonien skal ha en symbolsk og følelsesmessig betydning for deltagerne. Fylkesmannen har ansvar for å arrangere seremoniene, og IMDi har et koordinerende og rådgivende ansvar overfor fylkesmennene.

En høytidelig og verdig markering

Etter en prøveperiode i 2006 hvor det ble arrangert seremonier i fem fylker, avholdes det nå årlig en eller to seremonier i hvert fylke. Mer enn 3 700 nye statsborgere har til nå deltatt i statsborgerseremonier. I 2008 deltok 2070 personer. Under seremoniene

Maihaugen: Kronprins Haakon var en av over 300 deltakere på Maihaugenkonferansen i 2008.

Seremoni: En ny norsk statsborger mottar sin gavebok på statsborgerskapsseremoni. I 2008 deltok over 2000 nye statsborgere på seremoni.

holder fylkesmannen tale, og de nye statsborgerne avsier et troskapsløfte og får overrakt en gavebok. Tilbakemeldingen fra deltagerne er at de opplever seremonien som høytidelig og verdig.

Ønsker flere deltagere

Omtrent hver femte nye statsborger velger å delta i den frivillige seremonien, mens målet er 40 prosent. Tanken er at en større oppslutning om seremoniene kan bidra til å styrke forholdet mellom innvandrere og det norske samfunnet. IMDi har satt i gang et forskningsprosjekt for å få mer kunnskap om hvorfor folk velger å delta eller å utebli fra seremoniene.

Forberedelsen til Stortingsvalget 2009

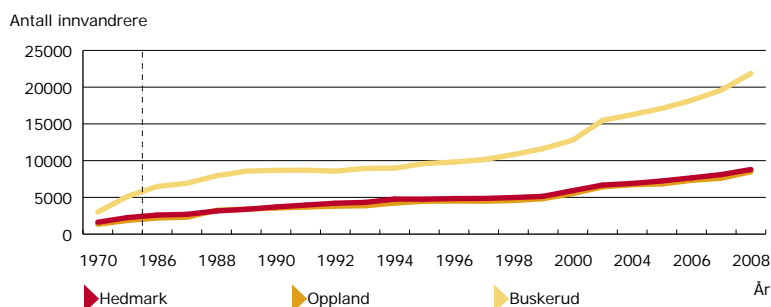
IMDi har startet arbeidet med å få flere innvandrere til å stemme ved stortingsvalget 2009. Inkludering og tilhørighet handler også om politisk deltagelse. Kunnskap om hva de politiske partiene står for, og det å være trygg på selve fremgangsmåten ved valg vet vi har stor betydning for valgdeltagelsen. IMDi skal bidra til å bedre denne kunnskapen, og vi retter arbeidet særlig mot nye statsborgere, unge velgere og grupper som har særlig lav eller synkende valgdeltagelse. Vi har inngått et samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet og Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM), og vi har hatt møte med de politiske partiene for å klarlegge hvordan vi sammen kan bidra til økt valgdeltagelse. I tillegg vil vi forsøke å fange opp nye velgere ved statsborgerseremoniene og

oppfordre innvandrersorganisasjonene til å mobilisere i egne rekker.

IMDi Indre Øst er lokalisert på Gjøvik og dekker fylkene Buskerud, Hedmark og Oppland. Enheten har 10 ansatte, og oppgavene er:

- ▶ spesialoppgaver: å koordinere statsborgerskapsseremoni og å arbeide for økt valgdeltagelse blant innvandrere
- ▶ introduksjon/arbeid
- ▶ mangfold
- ▶ tolk
- ▶ bosetting

Antall innvandrere i Hedmark, Oppland og Buskerud økt fra 6 000 til 40 000

Kilde: SSB

Hvordan skaffe nok boliger til flyktninger?

– IMDi Sør

I 2008 arrangerte IMDi Sør og Husbanken kurs for å øke kompetanse på boliganskaffelse for ansatte i norske kommuner.

Uten boliger stanser bosettingen

I 2008 var det behov for å skaffe bolig til rundt 5000 flyktninger. Nyankomne flyktninger er i en etableringsfase, og de første årene har de vanligvis en langt lavere inntekt enn resten av befolkningen. De aller fleste trenger derfor hjelp fra det offentlige for å skaffe seg bolig. Mange kommuner sliter med å finne nok boliger til flyktninger, og dette bidrar til å forsinke bosettingstakten. Enkelt kan det sies slik: «Uten bolig blir det ingen bosetting av flyktninger.»

Kunnskapsløft om boliganskaffelse

Husbanken har stor kompetanse og mange virkemidler som kommunene kan benytte seg av, og er en sentral medspiller for IMDi. I 2008 har Husbanken og IMDi Sør arrangert kurs for å øke kompetansen på boliganskaffelse blant ansatte i norske kommuner og blant IMDis medarbeidere. Gjennom dette

kunnskapsløftet skal IMDi, kommunene og Husbanken i samarbeid finne frem til ulike løsninger, slik at nyankomne flyktninger ikke må vente unødige lenge på å bli bosatt i en kommune. Skal vi klare bosettingsutfordringen fremover, må flere virkemidler tas i bruk. Kommunene må bruke det private leiemarkedet, og frivillige organisasjoner og flyktningene selv kan bidra til å finne gode boligløsninger.

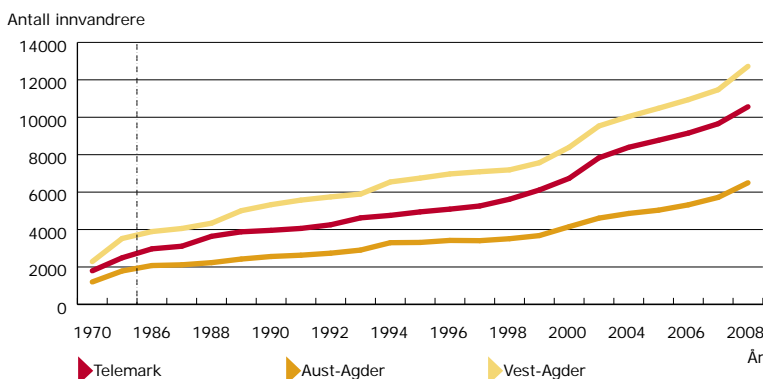
«It's NAV or never»

Etableringen av NAV er en av de største organisatoriske omveltninger i offentlig sektor i Norge noensinne. For mange som arbeider med flyktninger i kommunene, innebærer dette at de må tilpasse seg en ny virkelighet. Ifølge en undersøkelse IMDi Sør gjorde for ett år siden, er det behov for et tett samarbeid mellom NAV, kommunene og IMDi for å sikre at både mangfoldskompetansen og den flyktningfaglige kompetansen forblir i systemet. I samarbeid med Universitetet i Agder arrangerte derfor IMDi Sør tredagersseminaret «It's NAV or never», hvor ansatte fra IMDi, NAV og kommunene sammen laget en plattform å jobbe målrettet videre fra, slik at tjenestene til den enkelte bruker blir best mulig.

IMDi Sør er lokalisert i Kristiansand og dekker fylkene Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder. IMDi Sør har 9 ansatte, og oppgavene er:

- ▶ spesialoppgave: å koordinere boligfinansieringssaker
- ▶ introduksjon/arbeid
- ▶ mangfold
- ▶ tolk
- ▶ bosetting

Antall innvandrere i Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder økt fra 5 300 til nær 30 000

Kilde: SSB

Rask bosetting

– IMDi Vest

I samarbeid med kommunene bosatte IMDi 600 flere flyktninger i 2008 enn året før, men ventetiden økte med en måned. IMDi Vest arrangerte flyktningkonferanse der temaet var rask bosetting.

Koordinering av bosettingsarbeidet

I tillegg til ansvaret for bosetting i «sine» fylker, på lik linje med de andre regionale enhetene, har IMDi Vest ansvaret for den nasjonale koordineringen av bosettingsarbeidet. Disse oppgavene består av å:

- ▶ være sekretariat for Nasjonalt utvalg for bosetting
- ▶ følge opp bosettingsarbeidet i IMDi, som arbeidet med enslige mindreårige
- ▶ rapportere til departement og ledelse
- ▶ samarbeide med KS og andre aktører
- ▶ arbeide med analyse, utvikling, FoU
- ▶ ha ansvaret for IMDis arbeid med overføringsflyktninger
- ▶ utvikle det juridiske rammeverket for bosettingsarbeidet

I 2008 ble det bosatt over 4 400 flyktninger – 600 flere enn i 2007. I snitt ventet de bosatte 5,9 måneder fra de fikk positivt vedtak om opphold til de var bosatt i en kommune. Dette er en økning fra 2007, da gjennomsnittlig ventetid var 4,8 måneder. Neste år skal det bosettes enda flere. Utfordringene knyttet til å bosette flere flyktninger enn på mange år og hvordan IMDi jobber med disse utfordringene, kan du lese mer om andre steder i årsrapporten.

500 deltok på flyktningkonferanse

Av store arrangementer hadde IMDi Vest ansvaret for i 2008, var flyktningkonferansen det største. Konferansen gikk av stabelen i Grieghallen 9. og 10. juni, med om lag 500 deltagere som jobber med flyktninger. Tema for konferansen var rask bosetting. Her møttes representanter fra stat og kommuner, in-

IMDi Vest holder til i Bergen og har ansvaret for fylkene Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. IMDi Vest har 13 ansatte, og oppgavene er:

- ▶ spesialoppgave: å koordinere bosettingsarbeidet
- ▶ introduksjon/arbeid
- ▶ mangfold
- ▶ tolk
- ▶ bosetting

Nasjonalt utvalg for bosetting

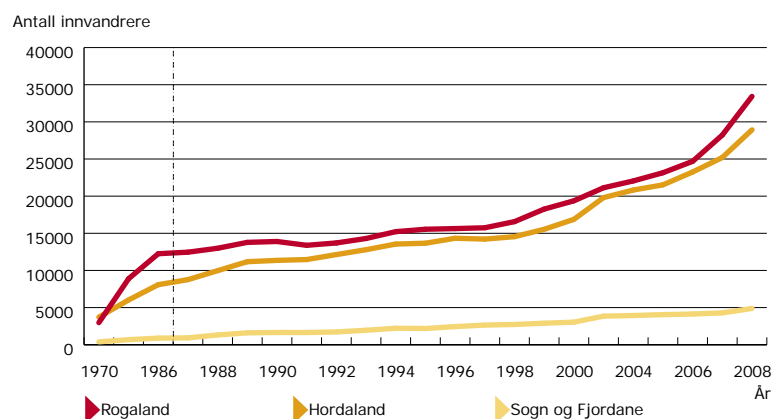
Nasjonalt utvalg for bosetting har ansvaret for å planlegge hvor mange flyktninger IMDi skal anmode kommunene om å bosette hvert år. Anmodningstallene settes blant annet på grunnlag av prognoser utarbeidet av UDI. Det nasjonale utvalget møtes fire ganger årlig. På møtene gjennomgår utvalget problemstillinger knyttet til bosettingsarbeidet som stat og kommune kan løse i fellesskap. Utvalget er sammensatt av fem representanter fra staten og fire representanter fra kommunene. Det ledes av IMDis direktør Osmund Kaldheim, og IMDi Vest er utvalgets sekretariat.

teresseorganisasjoner, private aktører og akademika, med ulik innfallsvinkel til problemstillingen.

Vi var stolte over å ha innledere som statsråd Bjarne Håkon Hanssen, Anna-Carin Ost fra UNHCR og professor Victor Norman. Ifølge deltagerne fungerte konferansen som et godt møtested for de involverte i bosettings- og integreringsarbeidet, både i form av faglig påfyll og for å knytte nye kontakter.

Konferansen ble avsluttet med at Vadsø ble tildelt prisen som årets beste bosettingskommune. Hele 12 kommuner var nominert til Bosettingsprisen. Kåringen er med på å skape positiv oppmerksomhet rundt den svært viktige og krevende samfunnsoppgaven som bosetting av flyktninger er.

Antall innvandrere i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane økt fra 7 000 til 67 000

Økt kunnskap om arbeidsinnvandrere – IMDi Midt-Norge

Rapporten «Vi blir» og informasjonsmessen «Velkommen til Trondheim» har økt kunnskapen om arbeidsinnvandrere, og tydeliggjort behovet for bedre tilrettelagt informasjon til denne gruppen.

Vi blir ...

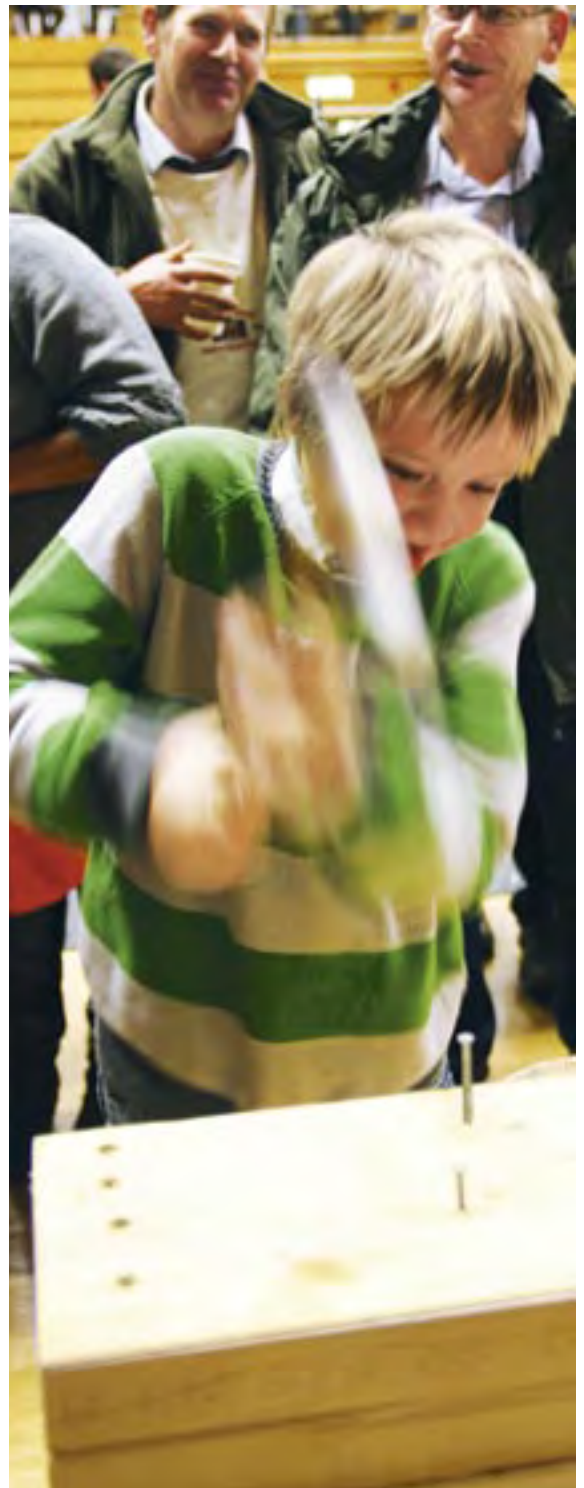
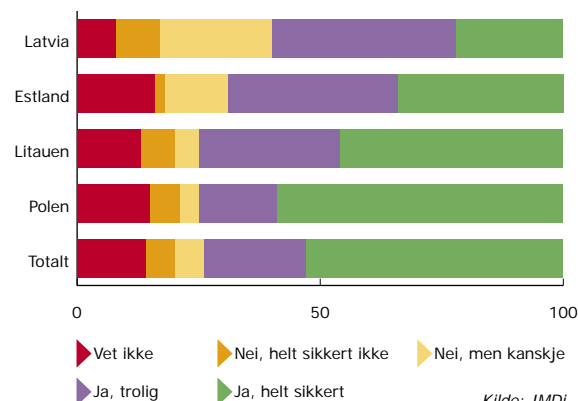
IMDi Midt-Norge har ansvaret for å koordinere direktoratets arbeid med arbeidsinnvandring. Dette innebærer å følge med på de integreringsmessige konsekvensene arbeidsinnvandring fører med seg, både for individet og for samfunnet for øvrig.

Årets første IMDi rapport *Vi blir ...* handlet om arbeidsinnvandrere fra Polen og Baltikum (IMDi-rapport 1-2008). Arbeidsinnvandrere har utgjort hovedtyngden av innvandringen til Norge siden 2004, og i undersøkelsen som lå til grunn for rapporten, spurte vi etter hvilke erfaringer og behov de hadde fått ved å arbeide og bo i Norge. Rapporten har vakt stor interesse, og den vil bli fulgt opp av en tilsvarende rapport i 2009.

Startpakke til arbeidsinnvandrere

I april 2008 lanserte regjeringen en egen stortingsmelding om arbeidsinnvandring. En utfordring som ble trukket frem i meldingen, var mangelen på oversiktlig og lett tilgjengelig informasjon som passer for arbeidsinnvandrere som vil arbeide og bo i Norge. IMDi er nå i gang med å lage en startpakke med skriftlig informasjon om nøkkelspørsmål ved arbeid og opphold i Norge. Både statlige etater, kommunesektoren og ulike lag og organisasjoner skal bidra med informasjon fra hvert sitt felt. Startpakken skal foreligge både i skriftlig form og på Internett 1. august 2009.

I 2007 mente over halvparten av et utvalg arbeidsinnvandrere at de kom til å være i Norge om fem år.

Godt besøkt: Informasjonsmessen «Velkommen til Trondheim» ble besøkt av over 600 polske arbeidsinnvandrere

Informasjonsmessen «Velkommen til Trondheim»

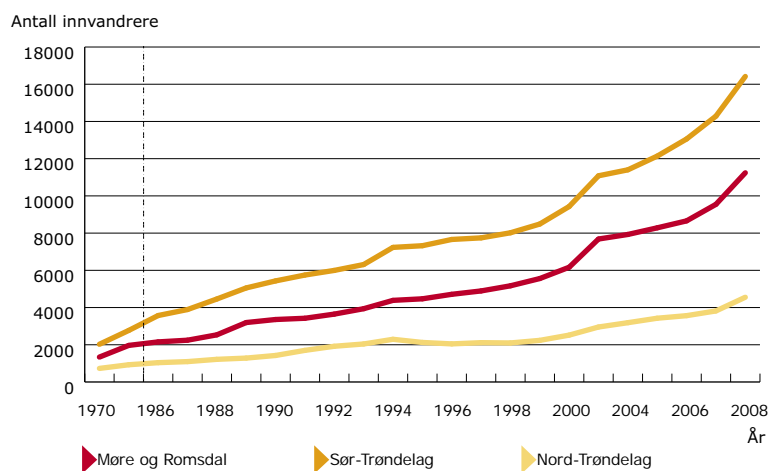
Over 600 polske arbeidsinnvandrere deltok på informasjonsmessen «Velkommen til Trondheim» som IMDi arrangerte i Trondheim Spektrum 30. november 2008. Trondheim kommune, en rekke statlige etater og frivillige organisasjoner sto på stand hvor de svarte på spørsmål og orienterte om arbeidsinnvandreres rettigheter, plikter og muligheter i det norske samfunnet. I tillegg skapte juleverksted, konkurranser, kunstneriske innslag og smaksprøver av polske spesialiteter en fin ramme rundt dagen.

IMDi Midt-Norge holder til i Trondheim og dekker fylkene Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal. IMDi Midt-Norge har 12 ansatte, og oppgavene er:

- ▶ spesialoppgave: å koordinere IMDis arbeid med arbeidsinnvandring
- ▶ introduksjon/arbeid
- ▶ mangfold
- ▶ tolk
- ▶ bosetting

Alle de positive tilbakemeldingene fra de som besøkte og deltok på informasjonsmessen, viste med all tydelighet at det er et stort behov for oversiktlig og samlet informasjon, og at dette var en fin og effektiv måte å nå mange på. Erfaringene og spørsmålene som kom opp denne dagen, skal systematiseres og brukes i startpakken til arbeidsinnvandrere.

Antall innvandrere i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag nær åttedoblet

Kilde: SSB

Innvandrerkvinnens utfordringer

– IMDi Nord

IMDi Nord startet i 2008 et forskningsprosjekt om kvinner som flytter til Norge for å gifte seg med norske menn.

Likestilling for innvandrerkvinner

Som gruppe skiller innvandrerkvinner seg ut på viktige likestillingsindikatorer som sysselsetting, inntekt og som ofre for seksualisert vold. Arbeidet for å fremme likestilling mellom kjønnene i Norge krever derfor en særskilt satsing på innvandrerkvinner.

Som fagdirektorat har IMDi ansvar for å gjøre utfordringene knyttet til likestilling og integrering av alle kvinner som bosetter seg i Norge, om til innspill til statlig politikk og utvikling av tiltak. Målet er å fremme samfunnsdeltagelse og bekjempe diskriminering av kvinner med innvandrerbakgrunn for å fremme reell likestilling mellom kvinner og menn i Norge.

Stadig flere ekteskap over landegrensene

Over halvparten av kvinnelige innvandrere kommer til Norge på grunn av familieinnvandring. Særlig har antall ekteskap mellom utenlandske kvinner og norske menn økt sterkt.

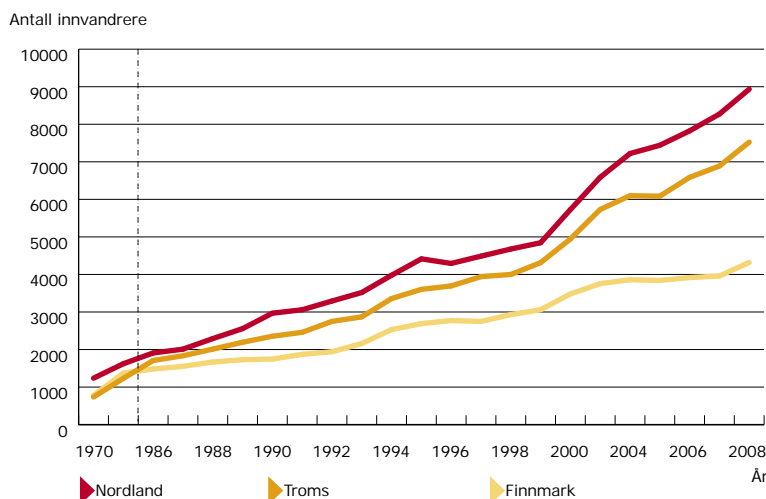
De siste 12 årene har over 21 000 norske menn uten innvandrerbakgrunn giftet seg med kvinner bosatt i utlandet, og dette gjelder særlig ekteskap der kvinnen har thailandsk, filippinsk eller russisk statsborgerskap. (SSB-rapport 2008/41).

Relevant informasjon

En viktig forutsetning for vellykket integrering er kunnskap og informasjon om utfordringene som kvinnene møter når de gifter seg med norske borgere og blir boende i Norge over tid. Det er også viktig at kvinnene får relevant informasjon om de rettighetene og pliktene de har i Norge.

På oppdrag fra IMDi skal derfor forskningsstiftelsen Fafo forske på utenlandske kvinner som gifter seg med menn uten innvandrerbakgrunn. Målet er å identifisere forhold som virker inn på mulighetene for deltagelse i samfunnet og integrering i lokalsamfunnet og i arbeidslivet. Fafo skal også kartlegge hvilke tiltak som finnes i noen utvalgte kommuner, og hva slags muligheter kommunene har for å møte utfordringene som kvinnene møter. I tillegg skal Fafo lage forslag til tiltak overfor denne gruppen. Oppdraget skal være avsluttet mai 2009. Vi vil da vite mer om hvordan vi kan jobbe videre for å sikre integrering og likestilling for denne gruppen.

Antall innvandrere i Nordland, Troms og Finnmark økt fra under 3000 til 21 000

IMDi Nord holder til i Narvik og dekker fylkene Nordland, Troms og Finnmark. IMDi Nord har 11 ansatte, og oppgavene er:

- ▶ spesialoppgave: å koordinere arbeidsfeltet kvinner og likestilling
- ▶ introduksjon/arbeid
- ▶ mangfold
- ▶ tolk
- ▶ bosetting

Økonomiske virkemidler i IMDi

IMDi har en rekke økonomiske virkemidler i form av tilskuddsordninger og prosjekt-/utviklingsmidler. IMDi har i 2008 hatt forvaltningsansvaret for ca. 4,3 milliarder kroner, en økning fra 2,8 milliarder kroner i 2007. Økningen skyldes blant annet at direktoratet i 2008 tok over forvaltningen av norsktilskuddet fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

IMDi disponerer følgende tilskuddsmidler (kapittel 651 i statsbudsjettet):

- ▶ tilskudd til prosjekter som bidrar til faglig og pedagogisk utvikling i opplæring i norsk og samfunnskunnskap
- ▶ integreringstilskudd, som skal bidra til rask og god bosetting og integrering av flyktninger
- ▶ tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne og innvandrere
- ▶ tilskudd til kommunale innvandreriltak, som språkkartlegging av førskolebarn på helsestasjoner og Ny sjanse
- ▶ tilskudd til gjennomføring av bosettingsordningen og integreringstilskudd

- ▶ tilskudd til innvandrersorganisasjoner / annen frivillig virksomhet
- ▶ tilskudd til gjennomføring av statsautorisasjonsordningen for tolker

I tillegg har IMDi midler til kunnskapsutvikling (FoU).

IMDi har hatt en disponibel driftsbevilgning på 157,7 millioner kroner i 2008 (kapittel 650).

Statsbudsjettets bevilgninger på de ulike budsjettpostene står i Stortingsproposisjon nummer 1 (2007–2008) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet, i resultatområde 6 Integrering og mangfold. Gjennom det årlige tildelingsbrevet gir Arbeids- og inkluderingsdepartementet spesifikke krav til hvordan direktoratet skal disponere bevilgningene. I tildelingsbrevet stiller departementet de vedtatte bevilgningene formelt til disposisjon for IMDi.

Oversikt over bevilgninger i statsbudsjettet for 2008 (tall i 1000 kroner)

	Tildelings- brev	Endring i bevilgning (*)	Overført fra 2007 (**)	Disponibel bevilgning
Kap. 650				
Post 1 Driftsutgifter	144 600	12 524	640	157 764
Sum kapittel 650	144 600	12 524	640	157 764
Kapittel 651				
Post 21 Kunnskapsutvikling, kan overføres	15 500	4 300	1 867	21 667
Post 22 Faglig og pedagogisk utvikling i norsk og samfunnskunnskap	5 100			5 100
Post 60 Integreringstilskudd, kan overføres	2 917 400	-117 100	670	2 800 970
Post 61 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 238 700	81 300	-	1 320 000
Post 62 Kommunale innvandreriltak	30 000	-800	-	29 200
Post 70 Bosettingsordningen og integreringstilsk., oppfølg.	3 300	-	-	3 300
Post 71 Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	43 800	-	-	43 800
Post 72 Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	2 000	-	-	2 000
Sum kapittel 651	4 255 800	-32 300	2 537	4 226 037

(*) For endringer i statsbudsjettet for 2008 se St.prp. nr. 59 (2007–2008) / Innst. S. nr. 270 (2007–2008) og St.prp. nr. 16 (2008–2009) / Innst. S. nr. 80 (2008–2009).

(**) Dette gjelder bevilgninger som er overførbare til kommende budsjettermin. Inntil 5 prosent av driftsbevilgningen er overførbart til kommende budsjettermin.

Kunnskapsutvikling

I 2008 har IMDi bevilget midler til over 60 ulike prosjekter innenfor forskning og utvikling. Kunnskapen om innvandring og integrering blir stadig bedre.

IMDi disponerte i 2008 21,7 millioner kroner til forskning og utvikling – FoU. Formålet med bevilgningen er å bidra med kunnskap til kommuners og andre aktørers arbeid med integrering og inkludering. Midlene skal bidra til å styrke IMDis rolle som kompetansesenter på integrerings- og mangfoldsfeltet.

Midlene benyttes i all hovedsak til prosjekter som gjennomføres av eksterne leverandører, som konsulentfirmaer og forskningsinstitutter, og kommunale utviklingsprosjekter og prosjekter i den frivillige sektoren.

FoU-porteføljen i 2008 omfattet over 60 store og små prosjekter, inkludert videreførte prosjekter fra tidligere år. Her presenteres kort noen av de prosjektene som ble gjennomført innenfor våre satsingsområder. En mer detaljert oversikt finnes på IMDis hjemmesider.

Norsk

For å få bedre kunnskap om de reelle kostnadene ved gjennomføring av norskopplæring ble det i 2008 gjennomført en kartlegging av kommunenes kostnader.

Introduksjonsprogrammet

Som bidrag til kompetanseheving for programrådgivere i introduksjonsprogrammet ble det i 2008 utviklet et utdanningstilbud, som settes i drift fra 2009.

Ny sjanse

Evalueringer av Ny sjanse-programmet har kunnet vise til svært gode resultater. På oppdrag fra IMDi gjennomfører Høgskolen i Oslo en undersøkelse av årsaker til frafall og metoder for å redusere frafall.

Rekruttering og inkludering i arbeidslivet

Verdalsprosjektet mottar midler i arbeidet med å realisere en ny og næringslivsdrevet modell for inkludering, kvalifisering og integrering av innvandrere i arbeidslivet gjennom utprøving av modell og følgeforskning.

Arbeidet med Mangfoldsportalen har også fått støtte til kunnskapsutvikling– det er utviklet et nettsted til støtte for virksomheter og arbeidsgivere som ønsker å tilrettelegge for mangfold i sin organisasjonsutvikling.

Arbeid mot tvangsekteskap: Elever ved Sofienberg videregående skole får informasjon om arbeidet mot tvangsekteskap.

Kvinner og arbeid

Kvinner og arbeid er en av de større satsingene i IMDi, og SSB gjennomførte på oppdrag fra IMDi en kartlegging av kvinner som ikke har meldt seg arbeidsledige, og som heller ikke mottar offentlige overføringer.

Mentorprosjektet «Velkommen inn» ved Kvinneuniversitetet i Hamar ble videreført fra 2007, og i 2008 er det også iverksatt forsøksvirksomhet med mentorordning i Oslo. Formålet med prosjektene er å fremskaffe kunnskap om mentornettverk som metode og som virkemiddel for å øke innvandrerkvinnens deltagelse og synlighet i samfunnslivet.

Barn og unge, utdanning og kvalifisering

IMDi har ansvaret for forsøksordningen med språkkartlegging av fireåringer ved helsestasjoner i 12 kommuner. I 2008 har ordningen blitt evaluert av Oxford Research. Evalueringen viser at ordningen med språkkartlegging fungerer godt, men at selve verktøyet for kartleggingen – SPRÅK 4 – bør videreutvikles slik at man bedre kan fange opp språkutviklingen til de flerspråklige barna.

Det store frafallet i videregående opplæring har vært gjenstand for omfattende debatt i 2008, og Nifu Step har på oppdrag fra IMDi gjennomført analyser av frafallet blant elever med innvandrerbakgrunn. En rapport fra dette arbeidet kommer i februar 2009.

Tolk

IMDi gjennomfører årlig en sektorundersøkelse om bruk av tolk. Tolkeundersøkelsen i 2008 har fokusert på bruk av tolk i rettsvesenet. En rapport fra dette arbeidet kommer våren 2009.

Bosetting

I 2007 igangsatte IMDi et prosjekt der Agderforskning undersøkte hvordan man kan styrke arbeidsperspektivet i bosettingsprosessen. Rapporten *Arbeidsrettet bosetting av flyktninger* forelå i april 2008 og er et bidrag til å sikre hensynet til arbeidsrettet bosetting ved kobling av flyktning og kommune.

På oppdrag fra IMDi gjennomførte konsulentfirmaet Da Vinci i 2008 prosjektet *Utvikling av effektiv saksflyt for bosetting av flyktninger*. Formålet med prosjektet har vært å gjennomgå saksflyten i bosettingsarbeidet og å foreslå hvilke tiltak som må til for at bosetting skal kunne skje langt raskere enn i dag.

Tvangsekteskap

Det årlige integreringskartet hadde i 2008 temaet tvangsekteskap, og fungerte som en kunnskapsstatus på dette området.

Andre prosjekter som bidrar til kunnskapsutvikling på feltet

For å få bedre kjennskap til årsakene til lav deltagelse ved statsborgerseremoniene gjennomfører Fafo på oppdrag fra IMDi en målgruppeanalyse og en undersøkelse av bakgrunnen for at nye statsborgere velger å delta eller ikke å delta ved seremonien.

Kvinner som er familiegjennforent med norske menn, er i fokus når Fafo på oppdrag fra IMDi gjennomfører en undersøkelse av integrering og samfunnsdeltagelse blant kvinner i denne gruppen.

IMDi har brukerundersøkelser som et generelt satsingsområde. I 2008 har IMDi, i samarbeid med Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD), bestilt en veileder for brukerundersøkelser med sikte på å sikre inkludering av innvandrerbefolkningen i offentlig sektor og deres tjenestetilbud. Det forskes også på hvilke metoder man bør benytte slik at man best kan fange opp innvandreres erfaringer.

IFAKTA har blitt en stor suksess – IMDi har oppdatert og videreutviklet sitt informasjonshefte om innvandrere og innvandring, og nytt av året er at heftet er oversatt til ti ulike språk. Engelsk, polsk, fransk og norsk versjon eksisterer i trykt form, mens de øvrige språkene finnes i elektronisk versjon på IMDis nettsider.

Oversikt over rapporter fra IMDi i 2008

Rapportene kan lastes ned fra www.imdi.no eller bestilles fra bestilling@imdi.no.

IMDis rapportserie – utgivelser i 2008

IFAKTA 2008

IMDi-rapport 1-2008

Vi blir ... Om arbeidsinnvandring fra Polen og Baltikum

IMDi-rapport 2-2008:

Årsrapport 2007

IMDi-rapport 3-2008

Rekruttering av innvandrere og arbeid med mangfold i 26 heleide statlige virksomheter i 2007

IMDi-rapport 4-2008

Fra sosialhjelp til arbeid – Resultater fra 25 Ny sjanse-prosjekter

IMDi-rapport 5-2008

Bruk av tolk i barnevernet

IMDi-rapport 6-2008

Integreringskart 2008. Tvangsekteskap – en kunnskapsstatus

IMDi-rapport 7-2008

Deltakelse og måloppnåelse. Resultatrapportering fra introduksjonsordningen 2007

IMDi-rapport 8-2008

Hva koster norsken? Kostnader i syv kommuner til norskopplæring for voksne innvandrere

IMDi-rapport 9-2008

Integrert, men diskriminert

IMDi-rapport 10-2008

Ungdom med innvandrerbakgrunn. Verdier, normdannelse og livsvalg – en kunnskapsstatus

Øvrige rapporter utviklet på oppdrag av / med støtte fra IMDi i 2008:

SSB-rapport 2008/37

Riktig yrke etter utdanning? En registerbasert undersøkelse om kompetanse og arbeidsoppgaver hos ansatte med innvandrerbakgrunn

SSB-rapport 2008/26

Ikke-vestlige innvandre- res forhold til arbeids- markedet, utdanning og velferdsordninger i ulike livsfaser

SSB-notat 2008/43

Monitor for sekundær- flytting. Flytting blant flyktninger bosatt i Norge 1997–2006

UngKul-rapport 1/2008

Når hverdagen normali- seres: Psykisk helse og sosiale relasjoner blant unge flyktninger som kom til Norge uten foreldrene sine

Agderforskning 2008

Arbeidsrettet bosetting av flyktninger

Rambøll Management 2008

Evaluerer av Mangfoldskilden

UiO/Nifu Step 2008

Overgang fra utdanning til yrke blant ingeniører

NINA 2008

Kartlegging av barrierer for deltakelse i friluftsliv i Groruddalen

Norske kvinners sanitetsforening 2008

Sesam-heftet (norsk for innvandrerkvinner)

HiO-rapport 2008 nr. 19

Å se hele personen. En studie om årsaker til frafall og gode grep for å forhindre frafall i Ny sjanse prosjektene